

Şili Bilişim Sektörü Ülke Raporu

Şili ekonomisine sanayi sektöründen sonra %31.4 oranında katkı sağlayan hizmet sektöründe son 15 yıl içerisinde yıllık ortalama %13'lük büyüme ile önemli bir ihracat potansiyeli yakalanmıştır. 2020 yılında Trade Map verilerine göre Şili'de hizmet ihracatı 6.3 Milyar Dolar, hizmet ithalatı 11.3 Milyar Dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Şili İhracatı Geliştirme Ajansı ProChile tarafından ihracatta 4 kilit sektör arasında gösterilen hizmetler sektörünün tanımına ilişkin olarak hazırlanan platform "Chile, un Mundo de Servicios-Şili: Hizmetler Dünyası" (<https://chileaworldofservices.cl/>) üzerinde bilgi teknolojileri, mühendislik, mimarlık, video oyunları ve görsel-işitsel prodüksiyon öne çıkan sektörler olarak belirtilmiştir.

Şili, DTÖ Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) taahhütlerinin açıklık düzeyi ve üstlenilen taahhüt sayısı (140) bakımından, Latin Amerika ortalamasının (119) üzerinde olmakla birlikte, OECD ortalamasının (330.4) altındadır. Bir kısmı -hizmet sunuculara çalışma izni ile ilgili uygulanan süre kısıtları veya arazi ve emlak alımlarında, sahil deniz veya sınır noktalarından belirli bir mesafe uzaklığın gözetilmesi gibi- yatay nitelikli olan kısıtların ötesinde, sektör-spesifik kısıtlar da mevcuttur. Ayrıca, yabancı yatırımcılara ayrımcı bir uygulama şeklinde olmaktan ziyade, düzenleyici engel niteliğinde olan mevcut düzenlemelerin dijital hizmetler, deniz taşımacılığı, telekomünikasyon hizmetleri gibi sektörlerde yoğunlaştığı görülmektedir.

OECD Hizmet Ticareti Kısıt Endeksi (OECD Services Trade Restrictiveness Index-STRİ) 2021 verilerine göre, Şili, indeks kapsamında ele alınan 22 sektörde genel olarak OECD ortalamasından ve pek çok üye ülkeden düşük seviyede kısıta sahip ülke olarak değerlendirilmiş olup muhasebe, hava taşımacılığı, yasal hizmetler ve mimarlık en az kısıta sahip sektörler olurken, radyo ve televizyon yayıncılığı, iletişim, gümrük komisyonculuğu ve kurye hizmetleri en fazla kısıtın görüldüğü sektörler olarak öne çıkmıştır.

Son yıllarda, küresel hizmetler alanında sahip olduğu teknoloji ve yetenek ağı ile kendisini Latin Amerika'da bir üs (hub) olarak pazarlayan Şili, uygulamaya koyduğu "Teknoloji Vizesi-Visa Tech: Talent Attraction Program" kapsamında teknoloji sektöründe faaliyet gösteren girişimcilerin hızlı ve kolay şekilde (15 iş günü) çalışma vizesi alabilmesinin önünü açarak ülkenin beşeri ve entelektüel sermayesini artırmayı hedeflemektedir (Bkz. <https://investchile.gob.cl/visa-tech-chile/>). Invest Chile inisiyatifi ile hayata geçirilen "Teknoloji Vizesi-Visa Tech: Talent Attraction Program" ise teknolojik hizmetler alanında faaliyet gösteren yerli ve yabancı şirketler ile Start Up Chile programına katılan, yüksek nitelikli yabancı personel istihdam etmesi gereken şirketlerin erişebileceği daha avantajlı bir vize türüdür. İlgili şirketlerden davet mektubu olan veya Invest Chile tarafından verilen sponsorluk sertifikasına sahip olan yabancı nitelikli personel bu vize türüne başvurabilmektedir (Bkz. <https://investchile.gob.cl/visa-tech-chile/>).

Sonuncusu 2019 yılında hazırlanan GEDI Küresel Girişimcilik Endeksinde 138 ülke arasında 19. sırada yer bulan ülke Tholons Top Digital Nations sıralamasında da 12. sırada yer almıştır. OECD PISA sonuçlarına göre ise eğitim seviyesinde Latin Amerika'da lider konumdadır. Benzer şekilde, 2021 Küresel Yetenek Girişimciliği Endeksinde de 134 ülke arasında Şili 33. Sırada gelmiş olup Latin Amerika ve Karayiplerde bu alanda ilk sırada yer almıştır.

Nitekim, 2020 yılı sonunda Şili Dışişleri Bakanı Andres Allamand tarafından, Şili'yi diğer Latin Amerika ülkelerinden ayıştıracak yeni bir ülke imajı stratejisi açıklanmıştır. Ülkenin 2020-2030 marka stratejisi olarak lanse edilen proje kapsamında Şili paradigmasının ve imajının artık değişmesi gerektiği, geçmişte manzarası ve doğasıyla tanınan ülkenin bugün itibarıyla, aynı zamanda insanları ve dünyaya katkıda bulunabilecek yetenekleri ile öne çıkacağı belirtilmiştir. Yabancıları Şili'yi ziyaret etmeye davet etmenin ötesinde, Şili'nin dünyaya neler sunabileceğine odaklanılacağı ifade edilmiştir. "Şili Geleceği Yaratıyor" (#ChileCreatingFuture) kampanyası kapsamında, önceki uluslararası tanıtım stratejilerinden bir sapma olarak odak noktası "manzaradan insana, coğrafyadan yeniliğe, büyümeden sürdürülebilirliğe ve ülkenin alabileceklerinden ziyade verebileceklerine" kaydırılmıştır. Aşılana çalışılan fikrin; Şili'nin uluslararası güce sahip, dünyayı önemseyen, bu dünyayla bütünleşmiş ve bu dünyanın bir parçası olduğunu hisseden ve katkıda bulunmayı amaçlayan bir ülke olduğunun altı çizilmiştir.

Buna paralel olarak, Şili, ekonomik ve toplumsal sorunları aşma noktasında teknoloji yatırımlarına da 2020 yılı sonu itibarıyla hız vermiştir. Latin Amerika'nın en dışa açık ekonomilerinden biri olan Şili'de söz konusu teknoloji yatırımlarının uzun vadede ülkenin uluslararası itibarına güç katarak yeni yatırımları ve ticari fırsatları beraberinde getireceği değerlendirilmektedir. Örneğin, Aralık ayı ortasında Microsoft tarafından 28 yıllık tarihinde en büyük yatırımının Şili'de yapılacağı açıklanarak ülkede 5 yıl içinde 50.000'den fazla iş yaratılmasına katkı sağlayacak bir dizi veri merkezinin kurulacağı açıklanmıştır. Söz konusu yatırım, "Transforma Chile, #ReactivaciónDigital - Şili'yi Dönüştür, #DijitalAçılım" stratejisine karşılık gelmektedir. Strateji ile, Şili'de 5 yıl içinde 9 bininin bilgi teknolojileri alanında uzmanlaşacağı 50 binin üzerinde doğrudan ve dolaylı iş yaratılmasını öngören bir dizi veri merkezi ağı kurulması hedeflenmiştir. Devlet Başkanı Sebastian Piñera tarafından yapılan açıklamada, "Bu veri merkezinin Şili'de kurulması, sadece ekonomiye olan etkisi ve istihdama katkısı nedeniyle değil, aynı zamanda Şili'nin teknolojik ve dijital devrimi kucaklayarak kaybettiği zamanı kurtarması için de iyi bir haber. İki seçeneğimiz var. Ya bu teknolojik dalgaya gireriz ya da bizi geçmesine izin veririz " ifadelerine yer verilmiştir. Maliye Bakanı Ignacio Briones ise, "Bu Şili'ye karşı bir güven oyu" şeklinde değerlendirmede bulunmuştur.

Sektörün küresel aktörleri tarafından Şili yakından takip edilmekte ve bilişim sektörü özelindeki yabancı yatırımlar gittikçe artmaktadır. 2022 Şubat ayı itibarıyla Amazon Web Services (AWS) tarafından dünya çapında veri merkezleri açmak için belirledikleri 30 yerel bölge arasına 2022-2023 dönemi için başkent Santiago'nun da dahil edildiği açıklanmıştır. Yetkililer tarafından, Şili'nin hızla hayata geçirdiği teknolojik dönüşüm ve değişim hedefinin Şili'yi bilişim yatırımları alanında stratejik bir ülke yaptığı vurgulanmıştır.

InvestChile tarafından hazırlanan [Şili Küresel Hizmetler ve Teknoloji Sektörü Raporunda](#) Şili'nin Latin Amerika'nın dijital merkezi (hub) olduğu, örneğin bulut sektörünün yıllık %23'lük büyüme oranı ile bölge ortalamasının üzerinde kaldığı vurgulanmıştır. Yine telekomünikasyon ve bilgi işlem hizmetleri alanında 2018 yılında %20'lik, 2019 yılında %15.4'lük büyüme oranlarına ulaşıldığı ifade edilerek ilgili sektörde yapılan hizmet ihracatında son 5 yılın ortalamasına göre yıllık %7.4'lük büyüme kapasitesi ile 2019 yılında 480 Milyon ABD Doları düzeyinde ihracat gerçekleştirilmiştir.

2016 yılından itibaren Google, Microsoft, AWS, Oracle, Ascenty ve Huawei tarafından ülkeye yapılan teknoloji yatırımlarının hız kazandığının altı çizilmiştir. Microsoft tarafından Aralık 2020'de yapılan tarihi yatırımın gelecekteki 4 yıl içerisinde 11.3 Milyar ABD Doları değerinde kar sağlayacağı, Invest Chile tarafından portföye dahil edilen 23 ayrı teknolojik altyapı projesi yatırım tutarının 3.3 Milyar ABD Doları düzeyinde olduğu belirtilmiştir.

Anılan raporda yarıca, Huawei Küresel Bağlantılılık Endeksi (Global Connectivity Index) sonuçlarına göre Şili'nin dünyada 30 uncu, bölgesinde ise 1 inci sırada olduğu belirtilerek Google tarafından 2019 yılı sonunda başlatılan proje kapsamında su altına döşenen fiber optik kablo sisteminin Los Angeles (ABD) ve Valparaiso (Şili) arasında uzandığı ve buradan Santiago yakınındaki Quilicura'da yer alan veri merkezine bağlanarak Peru, Kolombiya, Panama, Porto Riko, Venezuela, Brezilya ve Arjantin'e ulaştığı ifade edilmiştir. Ayrıca Şili'nin 2020 yılında hayata geçirdiği başka bir sualtı fiber optik kablo projesi kapsamında Yeni Zelanda ve Avustralya arasında da bağlantı sağladığı belirtilmiştir. Ayrıca ülkenin ulusal fiber optik kapsayıcılık projesi dahilinde de 450 Milyon ABD Doları değerinde bir yatırım bulunduğu ve 36 bin kilometrelik alana ulaşarak fiber optik altyapısını ikiye katlayacağı dile getirilmiştir.

Yine, veri merkezi ve bulut bilişim (cloud computing) alanında da Şili'nin ülke istikrarı, telekomünikasyon altyapısı, sürdürülebilir enerji kaynakları ile elektrik üretim kapasitesi ve hem ulusal hem bölgesel pazarlara ulaşma avantajı sayesinde ülkenin bölgesinde lider konumda bulunduğu vurgulanmıştır. ABD merkezli teknoloji devleri Google, Microsoft, Amazon Web Services, Oracle'ın yanı sıra Ascenty (Brezilya/ABD), Huawei (Çin), Nabiax (İspanya), Odata (Brezilya) Şili'ye son yıllarda yaptıkları veri merkezi yatırımlarında öne çıkan uluslararası firmalar olmuştur.

Aynı Raporda, Şili'de bilişim (IT) sektörünün 2021 yılında %7.7 büyüdüğü, 2022 yılına kadar Latin Amerika ekonomisinin %40'ının dijitalleşeceği, 2023'e kadar bilişim alanında bölgede 460 Milyar ABD Doları düzeyinde harcama öngörüldüğü, bunun üçte birinden fazlasını ise bulut sektörünün karşılayacağı belirtilmiştir.

Şili Bilişim Pazarı Büyüklüğü (Milyon ABD Doları)

Şili (Toplam)	B2B	B2C
9,192	4,642 (%51)	4,550 (%49)
Donanım	552	1,015
PC, Tablet	350	346
Cep Telefonu	97	656
Yazıcılar	105	13
Yazılım	567	-
Uygulama-Yazılım	266	-
Altyapı Yazılımı	301	-
Bilişim Hizmetleri	1,523	-
Bilişim Danışmanlığı	326	-
Uygulama	264	-
Yönetim Hizmetleri ve Bulut Altyapı Hizmetleri	720	-
İş süreçleri Dış Kaynak Kullanımı (BPO)	213	-
Telekomünikasyon	1,539	3,535
Veri Merkezi Sistemleri	461	-

Kaynak: Gartner (Invest Chile Şili Küresel Hizmetler ve Teknoloji Sektörü Raporu)

Şili Devlet Başkanı Sebastián Piñera tarafından açıklanan 2018-2022 hükümet programının temel amaçlarından biri “Şili’nin yeni teknoloji kullanımına dayalı yenilikçi ve girişimci bir topluma dönüşmesi için temeller atmak, dördüncü sanayi devrimine başarılı bir şekilde dahil olabilmek için gereken koşulları hazırlamak, bilgi ekonomisine dayalı yeni üretim modelleri geliştirmek, vatandaşların hayat kalitesini ve üretim kapasitesini artırma amacıyla ekonomiyi dijitalleştirmek ve bilimde büyük bir sıçrama yakalamak” olarak ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda, Şili Bilim ve Teknoloji Bakanlığınca ülkenin ilk Ulusal Yapay Zeka Politika belgesi hazırlanarak 2020 yılı sonu itibariyle açıklanmıştır (Bkz: https://minciencia.gob.cl/uploads/filer_public/bc/38/bc389daf-4514-4306-867c-760ae7686e2c/documento_politica_ia_digital.pdf).

Benzer şekilde, Ulaşım ve Telekomünikasyon Bakanlığına bağlı Telekomünikasyon Müsteşarlığının (SUBTEL) temel önceliklerinden biri, ülkede 5G Ağı ve Hizmetlerinin dağıtımını sağlamak olarak açıklanmıştır. 5G Teknolojisinin başlıca faydaları arasında, yüksek hız, yüksek kapasite, farklı ağlar arasında doğrudan bağlantı, ulaşım ve altyapı sistemlerinde verimlilik, e-ticarette gelişim sıralanmıştır.

5G sürecinde ilk aşamada, SUBTEL tarafından “Ulusal 5G Planı” kamuoyunun görüşüne açılmıştır. Diğer taraftan, Şili’de yerleşik telekomünikasyon operatörleri tarafından ülkenin bazı pilot bölgelerinde 5G test uygulamaları hayata geçirilmiştir. Claro, Entel ve Movistar tarafından belirli alanlarda test çalışmaları yürütülmüştür. Kamu ihalesi sürecinin sonuçlanması öncesinde aynı zamanda, Latin Amerika’da ilk ücretsiz 5G alanı olma özelliğindeki bölge Providencia ve Las Condes arasındaki 5.5 Km²’lik alanda hayata geçirilmiş ve hastaneler, üniversiteler ve ticari işletmelerde faaliyet gösteren yaklaşık 100 bin’den fazla kişinin hizmetine sunulmuştur.

Latin Amerika’da bir ilk olma özelliğini taşıyan 5G Kamu İhalesi süreci Şili’de Ağustos 2020’de başlamış ve 16 Şubat 2021 tarihinde sonuçlanmış olup en yüksek teklifi veren üç firma Movistar, Entel ve WOM ihalenin kazananları ve ülkede 5G hizmetinin sağlayıcıları olarak açıklanmıştır. İhale sonucunda, üç firma tarafından proje kapsamında Hazineye sağlanan toplam 453 Milyon ABD Doları ülkede tarih boyunca gerçekleştirilen kamu ihalelerinde toplanan tutarın (74 Milyon ABD Doları) %512’sinden daha fazla olmuştur.

Ulusal 5G Planı ülkede, teknoloji ve altyapı alanında bir dizi proje ve yatırımı da beraberinde getirmektedir.

2022-2026 döneminde görev yapacak yeni Gabriel Boric Hükümeti programında da teknoloji, bilişim sektörlerine ekonomik gelişme temelinde önem verileceği, sürdürülebilir insani gelişme amacı doğrultusunda teknik ve profesyonel eğitimin gerek ilk ve orta kademe eğitim kurumlarında gerekse yüksek öğrenim kurumlarında yenilikçi bir bakış açısıyla ele alınacağı vurgulanmıştır.

Hizmet İhracatına Yönelik Destekler ve Vergi Avantajları

Şili’de hizmet ihracatının gelişimi ve desteklenmesine yönelik faaliyetlerin tek bir çatı altında toplanması amacıyla Maliye Bakanlığının girişimi ile özel sektör ve kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan “Hizmet İhracatına İlişkin Kamu-Özel Sektör Teknik Komitesi- el Comité Técnico Público-Privado en Exportación de Servicios” Temmuz 2015 itibariyle oluşturulmuş ve 05.07.2016 tarihli ve 871 sayılı Başkanlık Kararnamesi (Decreto

Supremo N° 871, del 05/07/2016) ile kurumsallaştırılmıştır. Anılan Komitenin üyesi olan kurum ve kuruluşlar aşağıda listelenmiştir:

- Hazine Bakanlığı
- Ekonomi, Kalkınma ve Turizm Bakanlığı
- Kültür, Sanat ve Ulusal Miras Bakanlığı
- Şili Merkez Bankası
- Gelir İdaresi
- Gümrük İdaresi
- Ulusal Eğitim ve İstihdam Servisi (SENCE)
- Dış Ekonomik İlişkiler Müsteşarlığı (SUBREI)
- İhracatı Teşvik Ajansı-ProChile
- Üretim Teşvik Ajansı-CORFO
- Yatırım Teşvik Ajansı-InvestChile
- Ulusal Sınai Mülkiyet Enstitüsü-INAPI
- Ulusal Sanayiciler Federasyonu-SOFOFA
- Santiago Ticaret Odası-CCS
- Ulusal Teknoloji Firmaları Birliği-Chiletec
- Mimarlar Birliği
- Mühendislik Danışmanlık Firmaları Birliği

Söz konusu Komite tarafından yürütülen faaliyetlerin ve destek ve teşvik mekanizmaları gibi hizmet ihracatçılarının faydalanabileceği tüm bilgilerin bir araya getirildiği “Şili Hizmetler Dünyası-Chile Mundo de Servicios” adı altında elektronik bir platform da hayata geçirilmiş olup <https://chileservicios.com/> linki üzerinden erişim sağlanmaktadır.

Hizmet ihracatına yönelik ihracat desteklerine ilave olarak, çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması imzalanmamış ülkelerde elde edilen gelirlerin çifte vergilendirmeye tabi tutulmasını engellemek veya daha düşük oranlarda vergilendirmeye tabi tutmak amacıyla “Yurtdışında Ödenen Vergilere İlişkin Kredi Mekanizması” hayata geçirilmiş olup yukarıda bahsi geçen platformda ihracatçıların bilgisine sunulmuştur: <https://chileservicios.com/informacion-para-exportar/doble-tributacion/mecanismo-de-creditos-por-impuestos-pagados-en-el-exterior/>

Belirli kısıt ve koşullara tabi olan destek mekanizması Şili Gelir İdaresinin (SII) 48 Nolu genelgesinde düzenlenmiştir. Gümrük İdaresince hizmet ihracatı kapsamında belirlenen tüm hizmetlere ek olarak marka, patent, formül, teknik müşavirlik vb. hizmetlerin sunulmasından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde anılan kredi mekanizmasından faydalanılabilir.

Hizmet ihracatçılarına yönelik oluşturulan destek mekanizmalarına <https://chileservicios.com/apoyos-exportar/> linki üzerinden ulaşılabilen destekler, İhracatı Teşvik Ajansı-ProChile ve Üretim Teşvik Ajansı-CORFO tarafından sunulan destekler olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır.

Bu bağlamda, İhracatı Teşvik Ajansı-ProChile tarafından bilişim dahil tüm hizmet sektörlerinde ihracatı teşvik amacıyla sunulan destekler ve kapsamına ilişkin özet bilgiler aşağıdaki gibi listelenebilir:

- ✓ Uluslararası Fuarlara Katılım Desteği: Ticari ve lojistik destek, potansiyel alıcılara toplantıların koordine edilmesi, stant kurulumu ve montajı

- ✓ E-ihracat/Dijital İhracat Desteği: Uygun e-ticaret platformları vasıtasıyla ihracatın kolaylaştırılması, pazara giriş ve müşteri çekme, dijital ödeme yöntemleri, lojistik gibi konularda danışmanlık
- ✓ Şili B2B Platformu Desteği: Şili'nin ürün ve hizmet ihracatının tanıtımı için kurulan dijital iş portalına üyelik hakkında destek (<https://www.chileb2b.cl/>)
- ✓ Yurtdışı Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi ve Finansmanına Yönelik Yarışmalar
- ✓ Ölçek Bazlı Destekler: Küçük ve orta ölçekli işletmelerin uluslararası ticarete katılımlarının kolaylaştırılması, orta vadede ihracat hacimlerinin artırılması, pazar çeşitliliklerinin sağlanmasına yönelik destek
- ✓ Kolay İhracat Desteği: Mikro ve küçük ölçekli işletmelere Şili Ulusal Posta İdaresi Correos Chile ortaklığı ile gönderi maliyetlerini azaltmaya yönelik destek türü
- ✓ Sektörel Marka Yaratma Desteği: Kamu ihaleleri yoluyla sektörel marka yaratılması amacıyla sektöründe öncü şirketlere verilen destek türü

Yalnızca teknoloji tabanlı bir ürüne sahip olan girişimlere yönelik tasarlanmış daha spesifik bir destek mekanizması olarak ise “GoGlobal-Küreselleş” başlıklı bir softlanding-yumuşak iniş programı oluşturulmuştur. Buna göre, ölçeklenebilirlik-scalability kapasitesine sahip sofistike ve teknoloji tabanlı bir ürün sunan firmaların ProChile-CORFO ortaklığı ile 10 hafta sürecek çeşitli danışmanlık-mentorluk faaliyetleri yoluyla uluslararası pazarlara açılmaları amaçlanmıştır (<https://acceso.prochile.cl/difusion/varios/GoGlobal/>). Ayrıca, firmalara en fazla 3 ay boyunca kilit müşteri yöneticisi (Key Account Manager-KAM) atanması sağlanmakta, hedef pazarda çalışma alanı sunulmakta ve tek seferlik uçak bileti desteği verilmektedir. İlk aşamada, Lima, Bogota, Meksiko ve Miami hedef pazar olarak seçilmiştir.

Üretim Teşvik Ajansı-CORFO tarafından hizmet sektörüne yönelik sunulan ihracat destekleri ise yaratıcı sektörler için hazırlanan destekler, finansman destekleri ve uluslararasılaşma programları başlıkları altında toplanmış olup her bir destek mekanizması aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- ✓ **Ortaklık Ağı-Red Asociativa:** En az 3 şirketten oluşan ortaklık modeline sahip grupların değer tekliflerini iyileştirmek ve/veya yeni pazarlara erişimlerini kolaylaştırmak için ortak bir iş stratejisi geliştirmeleri ve uygulamaları için projelerin hazırlanmasını ve geliştirilmesini destekler. İki aşamadan oluşan programın teşhis aşaması en fazla 6 ay süreli olup CORFO tarafından proje başına 8.000.000 \$ (sekiz milyon peso) tavan ücret olmak üzere toplam maliyetin %70'ine kadar katkıda bulunulur. Gelişim aşaması ise en fazla 2 yıl süreli olup CORFO tarafından, proje yürütme yılı başına 40.000.000 \$ (kırk milyon peso) tavan ücret olmak üzere toplam maliyetinin %70'ine kadar katkıda bulunulur. Destekten, Gelir Vergisi Kanununda tanımlanan Birinci Kategori Vergiye tabi faaliyetlerde bulunan, yıllık 2.400 UF¹ ile 600.000 UF arasındaki net satışlarını bireysel olarak kanıtlayabilen gerçek veya tüzel kişiler faydalanabilir.
- ✓ **Pazarlar Ağı- Red Mercados:** KOBİ'lerin uluslararası pazarlara erişimlerinin kolaylaştırılması amacıyla geliştirilen ve iki aşamadan oluşan destek kapsamında, teşhis aşaması en fazla 2 ay süreli olup CORFO tarafından proje başına 4.000.000 \$ (dört milyon peso) tavan ücret olmak üzere toplam maliyetin %100'üne kadar katkıda bulunulur. Gelişim aşaması ise en fazla 10 ay süreli olup CORFO tarafından, proje yürütme yılı başına 40.000.000 \$ (kırk milyon peso) tavan ücret olmak üzere toplam

¹ Unidad de Fomento (UF), Şili'de kullanılan bir hesap birimidir. UF ile Şili pesosu arasındaki döviz kuru, enflasyona göre aylık bazda ayarlanır. Böylece UF değeri düşük enflasyon sırasında günlük bazda neredeyse sabit kalır.

maliyetinin %90'ına kadar katkıda bulunulur. Destekten, Gelir Vergisi Kanununda tanımlanan Birinci Kategori Vergiye tabi faaliyetlerde bulunan, yıllık 2.400 UF ile 100.000 UF arasındaki net satışlarını bireysel olarak kanıtlayabilen gerçek veya tüzel kişiler faydalanabilir. Ayrıca başvuru yapan firmalar, ProChile İhracat Potansiyeli Testine göre düzenli ihracatçı olmamakla birlikte ihracat potansiyeline sahip olduklarını kanıtlamalıdır.

- ✓ **Uluslararası Dağıtım ve Pazarlama Desteği:** Bir görsel-işitsel prodüksiyon veya ortak yapımın veya video oyununun uluslararası pazarlarda çeşitli kanallar aracılığıyla sergilenmesini, ticarileştirilmesini ve dağıtımını destekler. Ön koşul olarak firmaların halihazırda distribütörler ve satış acenteleri ile (video oyunu olması durumunda yayıncı ile) sözleşme imzalamış, böylece hedef pazar ve tanıtım faaliyetleri stratejilerini belirlemiş olmaları beklenmektedir. CORFO tarafından üretim türüne bağlı olarak maksimum 20.000.000 \$ (yirmi milyon peso) olmak üzere, projenin toplam maliyetinin %70'ine kadar en fazla 15 ay süreli destek verilmektedir. Gelir Vergisi Kanununda tanımlanan Birinci Kategori Vergiye tabi, yıllık net satışları 100.000 UF'ye kadar olan ve belirli branşlarda faaliyete başlayan tüzel kişiler yararlanabilir.
- ✓ **Uluslararası Pazar Etkinliklerine Katılım Desteği:** En az 3 görsel-işitsel ve/veya video oyun prodüksiyonu ve/veya ortak yapımlardan oluşan bir portföyün finansmanı ve/veya satış yönetimi için bir firmanın en az 3 uluslararası pazar etkinliğine katılımını desteklemekte olup şirketin temsilcilerinin uluslararası piyasa etkinliklerinde bulunmasıyla ilgili maliyetleri finanse etmek için tasarlanmıştır. CORFO tarafından maksimum 15.000.000 \$ (onbeş milyon peso) olmak üzere, projenin toplam maliyetinin %70'ine kadar en fazla 15 ay süreli destek verilmektedir. Gelir Vergisi Kanununda tanımlanan Birinci Kategori Vergiye tabi, yıllık net satışları 100.000 UF'ye kadar olan tüzel kişiler yararlanabilir.
- ✓ **Görsel-İşitsel Materyal Fabrikası-Factoria Audiovisual:** Görsel-işitsel ve video oyun sektöründeki şirketlerin, rekabet güçlerini artırmaya yönelik bir strateji ve bir Proje Portföyü geliştirmeleri için ortak finansman yoluyla desteklenmelerini amaçlar. Ayrıca, yeni pazarlara açılım, ürünlerin kalite standartlarının artışı, kaynakların verimli kullanımı, hizmet çeşitlendirme, ortak ağlar ve işbirliği modellerinin oluşumu, yatırım çekme hususlarında da stratejilerin geliştirilmesi desteklenebilmektedir. CORFO tarafından maksimum 70.000.000 \$ (yetmiş milyon peso) olmak üzere, projenin toplam maliyetinin %70'ine kadar en fazla 15 ay süreli destek verilmektedir. Gelir Vergisi Kanununda tanımlanan Birinci Kategori Vergiye tabi, yıllık net satışları 100.000 UF'ye kadar olan tüzel kişiler yararlanabilir.
- ✓ **CORFO Dış Ticaret Garantisi-COMEX:** Yatırım amaçlayan veya sermaye ihtiyacı bulunan ihracatçı veya dış ticaret ile ilgili firmaların finansman taleplerine yönelik kredilerle desteklenmesi amaçlanmıştır. Aşağıdaki şartları sağlayan mal üreticisi ve/veya hizmet sağlayıcısı özel şirketler (tüzel kişiler veya iş kolu olan gerçek kişiler) başvurabilir:
 - Yılda 100.000 UF'ye (KDV hariç) kadar satış yapan doğrudan veya dolaylı olarak dış ticaretle ilgili olan mikro, küçük ve orta ölçekli şirketler ile yıllık 600.000 UF'ye kadar satış yapan ihracatçı şirketler.
 - Yeni kurulan ancak yılda 100.000 UF'ye kadar (ihracatçı iseler yılda 600.000 UF'ye kadar) satış projeksiyonu olan şirketler.
 - Azami satış limiti olmaksızın Kanunla yerli halka ait topraklar (tierras indígenas) olarak belirlenen bölgelerdeki yatırım projelerinin faydalanıcıları.
- ✓ **GoGlobal:** ProChile ile ortaklaşa biçimde sunulan destek türüne yukarıda ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Son olarak, Şili Dış Ekonomik İlişkiler Müsteşarlığı (SUBREI) ve Şili Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Enstitüsü ortaklığı ile hizmet ihracatçılarına yönelik olarak “Hizmet İhracatı ve Serbest Ticaret Anlaşmaları Fırsatlarına Dair El Kitabı” 19 Ağustos 2021 tarihi itibari ile yayınlanmıştır (<https://www.subrei.gob.cl/estudios-y-documentos/otros-documentos/detalle-otras-fichas-y-reportes/manual-exportaci%C3%B3n-de-servicios-2021>) El Kitabında, Şili'nin toplamda 56 ayrı ülke/ticari blok ile yürürlükte olan STA'larında düzenlenmiş hizmet sektörüne ilişkin 21 ayrı fasılda ele alınan fırsatlardan ihracatçıların maksimum faydayı sağlaması amaçlanmıştır. Vergi, gümrük işlemleri, STA'ların kapsamındaki sektörler, istisnalar gibi hususların basit ve anlaşılır şekilde açıklanması hedeflenmiştir.

Şili'de hizmet ihracatında (depolama ve veri işleme hizmetleri dahil) elde edilen gelirlere yönelik bir takım vergi avantajları da bulunmakta olup bunlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Hizmet karşılığında elde edilen gelir üzerinden KDV muafiyeti
- İhtiyaç duyulan mal ve hizmetlerin satın alınması için ödenen KDV iadesi
- İhraç edilecek hizmetin sunulması için gerekli olan ham madde, yarı mamul mal ve ithal mallara yönelik vergi iadesi ve diğer gümrük masraflarının iadesi
- Yurtdışında ödenen vergiler için kredi mekanizmalarına erişim destekleri
- Mühendislik veya teknik hizmet alımlarında stopaj istisnası
- Ulusal ve Eğitim ve İstihdam İdaresi (Servicio Nacional de Capacitación y Empleo- SENSE) tarafından eğitim yatırımlarına ilişkin sunulan vergi indirimleri
- AR-GE yatırımlarına yönelik vergi avantajları
- Teknolojik gelişim ve araştırma projeleri kapsamında ithal edilen sermaye mallarına yönelik gümrük vergisi ve KDV istisnaları

İlgili Paydaşlar:

Şili Bilim ve Teknoloji Bakanlığı <https://www.minciencia.gob.cl/>

Hizmet İhracatına İlişkin Kamu-Özel Sektör Teknik Komitesi- el Comité Técnico Público-Privado en Exportación de Servicios <https://chileservicios.com/en/sobre-nosotros/miembros/>

Şili Yatırım Teşvik Avansı (InvestChile) www.investchile.gob.cl

Şili Kalkınma Ajansı (CORFO) www.corfo.cl

Şili İhracatı Teşvik Ajansı (ProChile) www.prochile.gob.cl

Ulusal Araştırma ve Kalkınma Ajansı- La Agencia Nacional de Investigación y Desarrollo- ANID <https://www.anid.cl/conoce-anid/>

Ulusal ve Eğitim ve İstihdam İdaresi (Servicio Nacional de Capacitación y Empleo- SENSE) www.sence.gob.cl

Şili Bilişim Şirketleri Birliği (Asociación Chilena de Empresas de Tecnologías de Información, ACTI) www.acti.cl

Şili Teknoloji Şirketleri Birliği (Asociación de Empresas Chilenas de Tecnología, Chiletec) www.chiletec.org

Şili Call Center Şirketleri Birliği (Asociación Chilena de Empresas de Call Center)
www.acec.cl

Şili Fintech Şirketleri Birliği- (Asociación de Empresas Fintech de Chile)
<https://www.fintechile.org/>

Şili Telekomünikasyon Şirketleri Birliği (Asociación Chilena de Telecomunicaciones A.G, Chile Telcos) <https://chiletelcos.cl/>

Şili Vakfı- Fundación Chile www.fch.cl

Kodea Vakfı- Fundación Kodea www.kodea.org

Dijital Ülke Vakfı- Fundación País Digital www.paisdigital.org

Şili Dijital Yetenek Kamu Özel İttifakı- Talento Digital para Chile
www.talentodigitalparachile.cl

Şili Siber Güvenlik İttifakı- La Alianza Chilena de Ciberseguridad
<https://alianzaciberseguridad.cl/>

Şili-Latin Amerika Akıllı Şehir Enstitüsü - Instituto Smart City Chile – Latam
<https://www.smartcitychile.cl/>

INRIA Chile- Dijital Bilimler ve Teknoloji Araştırmaları Ulusal Enstitüsü <https://www.inria.cl/>

Diğer Faydalı Linkler:

<https://chileaworldofservices.cl/> (Hizmet Sektörleri Firma Rehberi)

<https://chileaworldofservices.cl/industries/digital-it-services/> (Bilişim Firmaları Rehberi)

<https://investchile.gob.cl/investors-guide/> (Yatırımcının Rehberi, İngilizce)

<https://investchile.gob.cl/investchilemap/> (Şili Yatırımlar Haritası)

<http://www.sii.cl> (Şili Gelir İdaresi)

<http://www.nicchile.cl> (cl uzantılı web sitesi açma)

<http://www.inapi.cl> (Şili Marka Tescil Kurumu)

<https://www.propiedadintelectual.gob.cl/sitio> (Fikri Mülkiyet)

<https://www.mercadopublico.cl/Home> (Kamu İhaleleri Platformu)

<https://www.ccs.cl/> (Santiago Ticaret Odası)

<https://www.cnc.cl/> (Ulusal Ticaret, Hizmet ve Turizm Odası)

<https://web.sofofa.cl/> (Sanayiciler Federasyonu)

<http://cpc.cl/> (Üretim ve Ticaret Konfederasyonu)